СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 148. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 26 червня, 1934. VOL. XLII. No. 148. Jersey City, N. J., Tuesday, June 26, 1934. THREE CENTS.

ДВА УКРАЇНСЬКІ ЗЇЗДИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

ВОСЬМИЙ ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ.

НЮ ЙОРК.—Тут відбувся зїзд Української Стрілецької Громади. Зі звітів праці на місцях виявилося що та організація виконує поставлені собі завдання. Ухвалено низку постанов та директив про напрям дальшої діяльности.

До уряду Стрілецької Громади вибрано одноголосно попередніх членів на чолі з д-ром В. Ґаланом і секретарем д-ром Павлом Дубасом. Для докладнішого розроблення пляну дальшої діяльности Стрілецької Громади в напрямі плекання української воєнної традиції та військового вишколу вибрано комісію з пятьох осіб, яка має відбути спеціяльні засідання в цій справі.

Підчас дебат над ріжними питаннями яскравою ниткою проходило бажання всіх членів Громади, щоб наступило порозуміння між усіми ветеранами визвольних змагань України й щоби вони зійшлися до спільної праці в Громаді, не зважаючи на ріжницю своїх політичних переконань.

Висказано бажання, щоби Стрілецька Громада взялася зібрати матеріяли для видання анґлійською мовою історії геройських змагань українських армій. Стверджено підчас дискусії, що ідеольоґія стрілецтва є ясна, бо виразом її є почування і думки тих, що поклали голови за українську державу.

Ця ідеольоґія лягла в основу статута й цілої діяльности Громади. Візвано всіх стрільців, щоби подбали про розповсюднення виданої заходами Стрілецької Громади книжки д-ра Коберського „Україна в світовому господарстві", яка вважається дуже цінним вкладом в економічну літературу. По зїзді відбулася товариська перекуска.

ЧЕТВЕРТИЙ РІЧНИЙ ЗЇЗД О. Д. В. У.

НЮ ЙОРК. — В днях 23 і 24 червня відбувся четвертий річний зїзд Орґанізації Державного Відродження України при чисельній участи делеґатів з ріжних міст Америки й Канади та краєвого представника, п. Омеляна Грибівського. До президії зїзду ввійшли: д-р Г. Ґ. Скеґар, предсідник, а п. М. Пасічник і п. Л. Годівський, секретарі.

Зїзд був замітний тим, що було на нім поважне число тутродженої молоді, яка забирала слово українською мовою в ріжних справах і висказувала нераз дуже цінні думки щодо заактивізування молоді біля української справи. Зі звітів управи видно, що орґанізація виявила діяльність, коли вже має 51 гуртків. Найбільшу увагу присвячувано поглибленню націоналістичної ідеї. Працю зїзду розділено між секції, між якими була секція авіятики і Червоного Хреста.

В неділю взяли делеґати участь у богослуженнях і панахидах за поляглих героїв. По відправі відбувся спільний обід.

Пополудні продовжувано наради й ухвалено цілу низку ріжних постанов у справі поширення спорту і авіяційного руху серед молоді та орґану ОДВУ, який наразі залишається далі місячником, а в міру потреби стане тижневиком. Створено окремий уряд референта справ молодечих відділів ОДВУ. Рішено узнати Український Червоний Хрест складовою частиною ОДВУ. В резолюціях стверджено, що революція, яку підготовляє ОУН на українських землях, є одинокою можливістю визволення України. Напятновано всякі угодові ухили. Для збирання дальших фондів на боєву акцію одобрено поширення спеціяльних пушок, яких частину роздано делеґатам для розпочаття двомісячної кампанії збирання фондів. Обговорено справу всенаціоналістичного здвигу в 1935 році в Медисон Сквер Ґарден у Ню Йорку. Рішено, що наступний зїзд має відбутися в Филаделфії при кінці вересня 1935 року. Осідок управи залишається далі в Ню Йорку.

До нової центральної управи ввійшли: Г. Герман, голова; В. Дроботій, заст. голови; Л. Годівський, секретар рек.; А. Дубас, заступник секр. рек.; Я. Гутак, секр. фін.; В. Ґельнер, касієр; Т. Свистун, орґанізатор; М. Новак, заступник орґанізатора. Контрольна комісія: В. Калина, Д. Заверуха і Д. Чернявський. Адміністратор „Вістника" О. Гавришенко, а його редактор Евген Скоцко, котрий є теж референтом пропаґанди і завідувачем авіяційної школи.

Вечером відбувся концерт у память поляглих під Крутами з широкою і гарною програмою, живим образом і промовою п. О. Грибівського про ті політичні умовини, які спричинили траґедію під Крутами, та промовою п. Д. Галичина про культ героїв і значіння геройського подвигу під Крутами.

ПОЛІЦАІ З УНІВЕРСИТЕТСЬКОЮ ОСВІТОЮ.

Лондонська поліція переводить у себе великі орґанізаційні зміни. Кандидат на анґлійського поліцая мусить тепер студіювати два роки окремий поліційний университет, що обіймає науку права, патольоґії, балістики, мікроскопії і т. п. На университетський курс, що розпочався минулого місяця, принято 32 студентів після матури і трудного вступного іспиту. Крім того кандидати мусять походити з інтеліґентних родин, добре презентуватися, мати смокінґ, чотири фракові сорочки, пару лякерів, два візитові вбрання і три одяги з ясної фляненї. Скінчивши поліційний университет, такий поліцай дістає титул „юніор стейшен іспектор" і платню 300 фунтів стерлінґів річно, що на анґлійські відносини є дуже мало.

ДИРЕКТОР, ЩО БЄ В ЛИЦЕ.

У санаторії Червоного Хреста у Львові помер на запалення мізкових опон Вальтер Рідль, інжинір фабрики дріжджів у Лисиничах. Жінка покійного повідомила судову владу, що її чоловік мав суперечку з директором фабрики Цімером, у якій директор ударив Рідля в лице так сильно, що в усі виллялася кров і наступило запалення мізкових опон. Незабаром після того дир. Цімер виїхав до Відня. Переведена секція ствердила твердження Рідлевої. Ведуть далі слідство.

ГРІМ ПІДЧАС ЛІЦИТАЦІЇ.

В часі бурі, яка перейшла над Варшавою, відбувалася у віллі кн. Ядв. Любомірської ліцитація при численній участи ліцитаційних гієн. Продавали ріжні річи, м. і. рухомий вівтарик, що представляє велику мистецьку вартість. Нараз, коли коморник ліцитував зафантовані предмети, серед страшного гуку в дім ударив грім. Тому, що на даху знаходився громозвід, грім не зробив ніякої шкоди, але викликав такий переполох, що коморник і всі ліцитаційні гієни розбіглися.

УЧЕНИК ЗАРАЗИВ ЦІЛУ КЛЯСУ.

В одній школі в Амстердамі ходив довший час на науку ученик, хорий на туберкульозу леґенів. Коли врешті дізналися про це лікарі і перевели оглядини цілої кляси, показалося, що всі товариші хорого були заражені туберкульозою. Цілу клясу відставлено до санаторії і наказано викрити, хто має відповісти за таке каригідне занедбання.

АЛЬКОГОЛЬНА ПРОПАҐАНДА В ТУРЕЧЧИНІ.

Переводячи ріжні реформи в Туреччині, Кемаль Паша зніс також заборону пити вино і пиво. Щоби переконати Турків про користи пива та вина, заложив у себе великий бровар, що продукує з турецького ячменю знамените пиво. Щоби поширити теж консумцію вина, заложив у своїх добрах винниці, що доставляють 44,000 літрів вина річно. За прикладом диктатора йдуть богаті Турки, що бачать у броварництві і винницях значне джерело доходів.

КОСТЕЛ В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ.

В Миклашеві під Львовом складено комітет, що має занятися будовою костела. Слід зазначити, що на основі шематизму з 1932 р. в Миклашеві було 1,489 греко-католиків і 195 латинників.

ЗВІРСЬКЕ ДУШОГУБСТВО.

В лісі коло Кудиновець, пов. Зборів, знайшли тіла двох малих дівчат, убитих страшним способом. Були це 8-літня Йоася Баран і 7-літня Стефанія Патлевин, доньки богатих господарів з Кудиновець. Показалося, що вбив їх 23-літній Михайло Баран, рідний брат убитої Йоасі, щоби загарбати частину ґрунту, який припадає сестрі по родичах. Товаришку сестри вбив тому, щоби не була свідком злочину. Населення хотіло злінчувати злочинця, так, що поліція з трудом не допустила до того і перевезла душогуба до слідчої вязниці в Золочеві.

НАСЛІДКИ ПИЯНСТВА.

Франц Равлюк зі Старого Села після праці в залізничих варстатах у Львові помандрував до шинку з веселими дівчатами. Вже підхмелений відїхав поїздом вночі додому. По дорозі відчинив двері вагону і впав під поїзд. Щойно вранці знайдено його змасакроване тіло на залізничому шляху між Сиховом і Давидовом.

ПРОЖИВ 120 РОКІВ.

У болгарському селі Кашунек помер недавно пастух, якому минуло 120 років життя. Він полишив 40 синів і внуків. Цей старий пастух ніколи не хорував і був здоровий до останніх своїх днів. Жив у горах ціле своє життя, ніколи не пив алькоголю і не їв мяса.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД НА ІНВАЛІДІВ.

До села Ямної верталися з Добромиля чотири інваліди, діставши свої ренти. По дорозі напали на них три узброєні бандити і зажадали грошей. Тром інвалідам удалося втекти, а в четвертого, Петра Тимчишина, забрано 104 зл. Поліція арештувала Івана Савчука й Івана Белтовського, яким відобрала часть зрабованої готівки.

ФАЛЬШІВНИКИ МОНЕТ.

Поліція у Сучаві (Румунія) заарештувала селянина Василя Уреке та його любку Евгенію Мітрофан з громади Баличана, сучавського повіту. В них знайшли фальшовані 20-леївки. Поліція знайшла цим сліди цілої банди фальшівників.

ХТО Є АННА СТЕН?

Англійський фільмовий журнал „Піктюр Шов" з дня 2. травня подає цікаву біоґрафію славної фільмової зірки, Анни Стен. З тої біоґрафії довідуємося, що Анна Стен це наша землячка. Родилася в Києві. Батько її селянин-Українець з Київщини, мати Шведка. Батько славився на цілу околицю як танцюрист. Від нього одідичила вона любов до танку. Батько згинув у боях з московськими білобандитами підчас українсько-московської війни. Анна Стен працює в Ґолівуд, мешкає в місцевости Санта Моніка, має 24 роки, віддана за доктора Евгена Франке.

БЕЗБОЖНИЦЬКА ТРИЛІТКА В СССР.

Англійські часописи повідомляють, що Сталін підписав розпорядок, який наказує „впродовж 3 літ викинути Бога з СССР". Це значить, що до 1. травня 1937 р. в СССР не сміє бути ні одна церква. В першім році трилітки війни з Богом мають щезнути всякі релігійні навчання; члени релігійних громад не сміють одержати середників харчування. Другий рік мають використати для знищення релігії в родині, а третій рік має завершити це діло боротьба з усіми віроісповіданнями.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА КОЛО БІБРКИ.

В Хлібовичах коло Бібрки вибухла пожежа, якої жертвою впали 30 господарських загород. Вогонь гасили пожежні сторожі, що зїхалися з околичних сіл. Шкоди є на 150,000 злотих. Пожежа повстала наслідком необережности з вогнем.

ВИРАТУВАВ 7 ДІТЕЙ.

Семеро дітей виратував з ріки шофер Фіялковський з Ченстохови. Діти, які їхали човном по ріці, перевернулися до води і стали потопати. На щастя надїхав шофер Фіялковський і витягнув з води дві дівчини і трох хлопців, а троє вратувалися самі.

ШВАЙЦАРЕЦЬ ПРО УКРАЇНУ

Часопис „Курієр де Женев" приносить звіт про виклад пастора Шалябера, який недавно прибув з України. Шалябер казав: Селянство на Україні засуджене на цілковите знищення. Неможливо описати жах і страхіття, які відбуваються при масових висилках селян з України, котрих виривають силоміць з осель їх предків і шлють на далеку північ, де їх чекає мученицька смерть. Життя в концентраційних таборах є страшним пеклом. Не є дивним, що в концентраційнім таборі, де я перебував, виселенці вмирали тисячами. В той час, як населення України вмирає з голоду, витворюваного систематично Москвою, до Німеччини перевезено одинацять потягів із збіжем, відібраним від українських селян.

РАКЕТИ ПРОТИ ҐРАДУ.

В ріжних сторонах Австрії впав град і наробив великої шкоди у винницях. Щоби забезпечитися набудуче проти лиха, власники винниць зорґанізували спеціяльні стації, що ракетами мають розбивати градові хмари. Ракети, довгі 60 цм., широкі 15 — 20 цм., виповнені вибуховим матеріялом, можуть осягнути висоту 1,200 метрів і експльодувати вгорі, розбивають тяжкі хмари і недопускають до граду. Одна така ракета коштує коло 10 шілінґів, отже розбивання хмари виходить дорого.

СКАРБОВІ СЛУЖБОВЦІ ЗАСУДЖЕНІ ЗА НАДУЖИТТЯ.

У вадовецькому суді закінчилася розправа проти 8 скарбових службовців із Живця. Обвинувачені допускалися надужить при вимірі податків, інкасуючи гроші для себе. Обвинувачених засудив суд на кару від 8 до півтора року вязниці та втрату громадянських прав.

СОВІТИ ПРОГОЛОШУЮТЬ КИЇВ НАНОВО СТОЛИЦЕЮ УКРАЇНИ

КИЇВ. — Харкова перенесено ріжні урядові совітські установи до Києва, який проголошено знову столицею України. З того приводу удекоровано місто. Харківських урядовців принято з ріжними церемоніями, підчас яких виголошено багато промов. в тих промовах, які виголосили головно представники совітських установ, підкреслено, що Совіти стали вже такими сильними, що зможуть оборонити положені над Дніпром землі на випадок нової ворожої інвазії. Але Совіти такої інвазії не надіються, бо вже позаключували ріжні умови про ненапад, якими забезпечили свої границі. Стверджено далі, що давніше перенесено столицю України з Києва до Харкова тому, щоб уряд міг бути дальше від польської границі та щоби не повторилася та небезпека, яка була для уряду тоді, коли в 1920 р. польські війська ввійшли в Київ. Тепер казали московські урядовці, такої небезпеки вже нема, бо Совіти є в повній згоді з Польщею.

До Києва перейдуть тепер з Харкова понад 20,000 ріжних комісарів і совітських урядовців.

МОСКВА ПРО УКРАЇНСЬКУ СТОЛИЦЮ.

МОСКВА. — Совітські ґазети розписуються широко про те, що перенесено на Україні столицю з Харкова до Києва. Згадуючи за Київ як „матір русских городів", обговорюється теж те, що Україна з Києвом ставила Совітам найдовше опір, бо дійшло було до того, що треба було з 120,000 членів комуністочної партії на Україні викинено з партії при найновішій чистці аж 27,000 осіб. Але тепер, пишуть московські ґазети, вже можна надіятися, що Україна на віки останеться часткою СССР. В те вірить Москва й тому дано згоду на перенесення столиці України з Харкова назад до Києва.

НА УКРАЇНІ ВБИВАЮТЬ КОМУНІСТІВ-ЖИДІВ.

МОСКВА. — Американському кореспондентови не вдалося покищо як слід провірити справи протижидівських розрухів у Совітах. Одно для нього ясне: що Совіти урядово намагаються всіми силами не допустити до жидівських погромів, якими славилися царські часи. І не невідомо йому, що це властиво сталося, що в Дніпропетровську напав великий гурт людей на молодого жидівського комуніста, котрий працював при будові разом з матірю і братом, і серед ругань убив комуніста, а дві інші особи важко покалічив. В совітських урядових звідомленнях називається напасників „кулаками". Дніпропетровськ стався тепер промисловим центром, а більшість населення творять Жиди. Те населення віднеслося до Москви і домагається висилки на Україну московського прокуратора, щоби повів доходження проти тих, котрі ширять на Україні антисемітизм та допускають до таких інцидентів, як у Дніпропетровську.

В жалобі до Москви подається далі, що влада на Україні не дуже уважно ставиться до тих, що поширюють антисемітизм. Вона арештувала всього кілька осіб і досі не перевела з ними допитів.

ПОЛЬЩА БЕРЕТЬСЯ ЗЛІКВІДУВАТИ ОУН.

ВАРШАВА. — Влада маршалка Пілсудського приходить до переконання, що вона була замягка проти опозиції, яку творили польські партії, а вбитий міністер Перацький замало ґостро виступав проти українських революціонерів, зглядно проти Орґанізації Українських Націоналістів. Тепер той „блуд" буде негайно направлений. І будуть взяті як найгостріші міри, щоб український революційний рух був остаточно зліквідований.

ГІТЛЄР ЗАПОВІДАЄ, ЩО НАЦІ ВДЕРЖАТЬСЯ 1,000 РОКІВ.

БЕРЛІН. — Канцлєр Гітлер заповів американському кореспондентови, що він ніколи не чувся таким сильним як тепер. Він певний, що ввесь німецький нарід є за нього. Ті, що колись сміялися з нього, як він заповідав, що буде при кермі держави, пускають і тепер вісти, що він упаде, а партія наців розлетиться. А тимчасом наці такі сильні, що існуватимуть яких 1,000 років. Як їх світ бойкотуватиме за довги, то Німеччина буде жити в такий спосіб, як жила підчас світової війни. Буде сама виробляти те все, що їй потрібне. Коли запитано його, чому він толерує протижидівську ґазету „Дер Штірмер", він відповів, що поява тої ґазети виправдується тим, що перед нею була толерована така комуністична ґазета як „Роте Фане". Кінчив інтервю Гітлер тим, що ніяка сила не зможе завернути наців з того шляху, на який вони вступили.

СОВІТИ НАРІКАЮТЬ НА ЯПОНІЮ.

МОСКВА. — Совітські ґазети повні якнайгостріших виступів проти Японії за те, що там дозволено виставляти в кінових театрах штуку, в якій зображено напад совітської воздушної фльоти на Токіо, столицю Японії. На фільмі зображено велику небезпеку, яка грозить Японії з боку Совітів. Як теж згадано за те, скільки то Японців згинуло в російсько-японській війні. Москва твердить, що ця фільма хоче викликати серед Японців сентимент проти Совітів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СПРОБА ОБМЕЖИТИ СПЕКУЛЯЦІЮ

Не багато є таких, що свій добробут збудували спекуляцією на біржі. Зате знайдуться міліони таких, які все, що мали, стратили в нестримній спекуляції на „Вол Стріті". Спекуляції особливо сприяло те, що біржеві операції майже не були обмежені законом, що вони покривалися темнотою негласности й таємничости, а ще більше спекуляцію породжувала можливість купувати шери на „марджін", себто за невелику часткову заплату їх вартости. Отся спекуляція „на борг" найбільше обдерла до нитки тих, які піддалися спекулятивній психольоґії й думали невеликим коштом дійти до багатства.

Конґрес ухвалив закон, а президент його затвердив, про значне збільшення „завдатку" на шери, а це зменшує сподіванки спекулянтів „скоро розбагатіти" дешевим коштом. Далі закон установив державну контролю всіх біржевих операцій, що знімає з біржі ту маску таємничости, під якою відбувалися її операції. Вже більше, як півтора століття існує в Америці біржа й за той час вона користалася повною недоторкальністю влади. Ота нестримна вільність біржі в Америці породила таку саму нестримно-спекулятивну психольоґію серед тих, що дотикалися біржі, чи були постійним її причотом.

Довкола біржі виросла за той час величезна каста спеціяльних біржевих діячів, посередників, ріжних маклерів і т. п., які мали свої особливі звичаї, мораль і психольоґію. Тепер усі ці діячі біржевих сутінків попадають під котролю уряду і їх „таємниці" будуть виводити на денне світло. Очевидно, це викликає серед них незадоволення й неґодування. Вони стараються доказати, що тепер „Вол Стріт" заросте травою.

Та чи „заросте Вол Стріт" травою, то годі сказати тепер, але одно можна ствердити: що тепер спекуляція на біржі трохи буде вгамована. Високий завдаток за ріжні шери зменшить скількість ласих на скорий і легкий заробіток, а також на біржі вже не будуть так часто зявлятися ріжні „дуті" папери, які, не маючи ніякої реальної вартости, своєю крикливістю й нестримною спекуляцією притягали увагу тих, що потім ставали масовими жертвами свого довіря й спекулятивної психольоґії.

Поза біржею ще є багато інших „підприємств", що таксамо обдирають ріжними способами довірчивих мешканців Злучених Держав. Треба сподіватися, що нарешті прийде час і на обмеження та контролю, або на повне припинення їх діяльности. Лікування від спекуляції не може спинитися лише на контролі біржі.

В. Прохода.

НАШ ШЛЯХ

(Десять заповідей Сокола-Батька).

I. Сокіл — це символ Свободи. Ми знаємо рабів духових і фізичних. Духове рабство попереджує рабство фізичне — поневолення. Лише самовдосконалення може звільнити від поневолення. Ніяка зовнішня сила не зробить раба вільним. Доки раб не позбудеться своєї рабської психіки, доки не піднесеться на вищий щебель духової й фізичної культури, доки не виплекає в собі прямування невпинно змагатися та відчувати цілою істотою перевагу краси високого лету над огидністю плазування, — доти даремні будуть усі спроби звільнити раба від поневолення.

Сокіл це шляхотний птах з метким зором і могутніми крилами. Сокіл бридиться всякого падла. Те, що йому належить, бере — без підступу — з бою і сам себе не дозволить зневажати. Чуже право шанує, але свого нікому не дарує.

Бо Сокіл любить свободу.

II. Сокіл змагає — виховати здорове тіло і духом молоде покоління української нації. Основник Сокільства М. Тирш учив, що загальною ознакою розбитого й хорого суспільства є розбещений еґоїзм і брехня, які в ньому панують і яких воно саме не спостерігає. Поневолена нація не тому поневолена, що така її доля, а тому, що вона не має в собі здорового й міцного ядра, біля якого гуртувались би її кращі сили, які можуть у рішучій хвилі стати до бою за свою національну правду. Колиж вони розєднані, то й найбільше рішучі окремі змагання нівечаться своїмиж плазунами. Лише здорова нація здатна до оборони та здобуття своєї незалежности.

Сокільство виховує нове здорове покоління, що служитиме власній нації.

III. Сокіл — це свідомий, карний громадянин української нації. Брак свідомости своїх обовязків перед нацією є ознакою хиткого і нерозвиненого характеру людини, що може служити лише, так би мовити, погноєм для розвитку інших. За свідомістю приходить карність, бо й вона мусить бути свідома, а не канчукова. Хто дбає лише про свої права та занедбує свої обовязки, той ніяких прав не придбає. Тому кожний мусить знати своє місце і на ньому якнайкраще виконувати свій обовязок перед нацією.

Сокільство хоче бачити в своїх лавах свідомих громадян власної нації, а не покірних рабів — перевертнів. Сокільство плекає розуміння правдивого демократизму, що основується на виконанні національних обовязків.

IV. Сокіл учиться єдности, карности й послуху, стаючи в ряд — чоту. Коли кілька одиниць не можуть на ділі досягнути поміж собою ладу, не мають вони ні свідомости, ані карности. Тому кожному треба насамперед самому собі усвідомити, що таке єдність, щоби обєднувати інших; власним прикладом виявити свою особисту карність, щоби вимагати її від інших, — навчитися послуху, щоби наказувати іншим.

Сокільство — це школа. В цій школі основою виховання є: „сила й порядність, чинність і витревалість, моральність і карність, любов до батьківщини, любов до свободи". Щоденні вправи гартують тіло і духа. З окремих одиниць витворюється одно гармонійне велике ціле, в якому кожний складник знає своє місце. Тут нема галасу про обєднання, бо воно виявляється само собою на ділі, як тільки начальник дасть належний наказ.

V. Сокіл слухає лише наказу своєї виборної старшини. Загальна розгнузданість, брак точности і порядку, невизнавання своїх авторитетів та підпорядкування чужій силі не сміють мати місця в сокільській орґанізації. Добровільне підпорядкування своєї волі — волі своїх ліпших вибраних одиниць є основою нормального життя та співпраці в людській громаді. Де цього нема, — там панує анархія. Тим більше вимагають такого підпорядкування соборні змагання й зусилля до виборення ліпшого майбутнього — в житті цілої нації. Коли нема такого підпорядкування, нема ні єдности, ані зосередження власних сил. Для плекання єдности та співпраці мусить бути провід і безумовний послух йому.

Цього послуху вчить Сокільство, що плекає почуття авторитету власної виборної старшини.

VI. Сокіл памятає, що: світ посідає той — хто його здобуває, ділами — не словами; не плачем — а мечем; байдужі гинуть, нероба стає рабом; не лебедіти — але стреміти!

Чим більша мета, яку потрібно осягнути, тим більше праці та витревалости вона вимагає. Проханнями, благаннями ласки чи кволими протестами перед міцними цього світу ще ніякий нарід не здобув собі свободи. Мирослав Тирш сказав, що для виборення собі свободи і здобуття того, що належиться за правом, потрібно міцних та відважних юнаків і мужів. Тому — зброя в кожній руці!

VII. Сокіл дбає про народню честь, сміле око сильні груди, мало слів, багато діл.

Сокільство плекає почуття власної національної гідности. Сокіл не сміє понижувати свого національного імени перед ніким. Дбаючи пор сміле око та сильні груди, Сокіл може виступати назовні й навязувати звязки з іншими лише як рівний з рівним. Колиж свому партнерови не дорівнює, не сміє запобігати в нього ласки, але мусить працювати й працювати, щоби його дігнати і перегнати.

VIII. Сокіл любить — Україну. Поневолення — це найжахливіша хороба в життю нації. Ліком проти цієї хороби є любов до батьківщини — до власного народу. В інтересах тих, що поневолюють, є плекання серед них байдужности до волі власного народу. Але й у найбільше підбитого народу жевріє вогонь національної свідомости — дарма, що пригашений. Щоби не дати можливости кращим синам нації гуртуватися біля цього вогню, витворюються болотяні вогники з великої купи великих слів, що нерідко зводять на манівці кращих синів свого народу та доводить їх або до загину, або до зневіри — деморалізації.

Сокільство плекає розуміння й почуття правдивого патріотизму, в якому любов до батьківщини мусить виявлятися не на словах, але в щоденній непомітній праці, в безнастанній витревалій підготовці власних сил, щоб у рішаючу хвилю стати до бою й, не тремтячи за власне життя, віддати його за свободу свого народу. Маючи гаслом „ні зиск, ані слава", Сокіл не чекає за свою любов до батьківщини ні нагороди, ані якогонебудь признання. Сокіл працює не для заслуг. Скромно, без галасу та метушні, мусить він аж до смерти йти тернистим шляхом до кращого майбутнього своєї батьківщини.

IX. Сокіл вірить, що працею й злукою здобуває нарід свободу. Наскільки віра без діл є мертвою, настільки й діло без віри, без творчого запалу — нидіє і завмирає. Лише живе діло з глибокою вірою в останню перемогу захоплює все ширші та ширші кола суспільства, приваблює до себе все більше та більше активних борців і обєднує їх в одну велику цілість. „Одиниця ніщо — ціле все". І це ціле спільним могутнім чином здобуває свому народови свободу.

X. Сокіл знає тільки один клич Українця: „Все вперед! Всі враз!" Лише „вічний рух — вічний неспокій" є чинником поступу. Де спокій і самозадоволення, — там починається занепад. Не консервування в старих формах, але безнастанне відшукування нових. Змагання до досконалости є основою сокільського руху. До ідеалу можливо лише наближатись. І коли ми наблизились до нього, осягнувши певну мету, не сміємо довго відпочивати. Знову вперед до слідуючої мети, що далі веде до ідеалу. „Все вперед — ні кроку назад!" Без зупинок, бо де зупинка — там смерть.

„Всі враз!", бо лише спільний соборницький чин усіх разом веде до мети. Хто йде одинцем, дуже легко може бути розбитим і не може вповні осягнути своєї мети. „Всі за одного й один за всіх", а це можливе лише на спільному шляху. І чим більше нас стане під один спільний провід, тим більшу силу ми створимо, тим скоріше осягнемо свою мету, бо — „там світ гнеться, де сила прикладається".

(„Український Сокіл").

ЯПОНЦІ ПРО ГОЛОД НА УКРАЇНІ

Львівське „Діло" подає:

Один з наших читачів надіслав нам цікавий документ: Це число японського часопису „ZIN RUI AIZEN SHINBUN" („Часопис приятелів людства"), число з 23. квітня ц. р., в якому серед маси дивовижних письмових значків знайшли ми зрозумілу тільки мапку України та поруч неї, обгорнену чорними лініями велику статтю. Як повідомив нас згаданий читач, „Часопис приятелів людства" виходить у Токіо в накладі 1,200,000 що десять днів отже належить до найбільш почитних орґанів Японії і, як уся японська громадянська думка, прихильно ставиться до Українців та їх змагань.

Далекий вістун з Японії зацікавив нас настільки, що ми просили відомого нашого письменника і знавця Японії, п. Ст. Левинського, перекласти нам рядки незрозумілого й дивовижного японського письма, що відносяться до нас. Ясно, що нема Українця, якого не цікавилоб, що пишуть про нас у країні цвитучої вишні.

Отже японський часопис пише:

„Небувалий в історії людства образ траґедії рідного краю.

„Сьогодні Україна замінена в одну велику могилу. Більша частина населення померла голодовою смертю.

„Нас повідомляють: Під чортовою владою совітської Росії постигла Україну катастрофа, яку важко описати. Історія ще не занотувала аж такого великого нещастя. Українську републику перемінено дослівно в одну велику могилу.

„Десять міліонів населення померли від голоду. Але нещастя цих цивілізованих людей тим не кінчиться і правда, що там панує людоїдство. — Проте це діється у 20. століттю, серед культурних людей Московський уряд проміняв гуманність на варварство. Україна — це був шпихлір збіжа, країна над міру богата. Тепер Українці один за одним вмирають голодовою смертю. Є небезпека, що цей нарід у цілому вигине, а в парі з приходом весни дикунство ще пошириться. Відносини є такі, що для збереження існування люди примушені в ночі закрадатися на поля, щоби забезпечити собі трохи найконечнішого збіжа. Але це вважають страшною провиною і за неї карають вязницею від 5—10 років, а нерідко навіть розстрілюють.

„,Дейлі Телеґраф' приносить таку вістку між іншими, що відносяться до Росії:

„,За 6 останніх місяців у південній частині Росії, тобто на Україні й на північному Кавказі, померли з голоду 10 міліонів людей, або 118 частина всього населення".

„З тієї репартиції смертей в наслідок голоду бачимо, що найбільш терпить Україна.

„Вістки про ці події доходять до Українців, що живуть у Польщі й вони роблять всі можливі зусилля, щоб протиставитись лиху. Християнська католицька церква, політичні партії, ввесь загал українського народу змобілізовані й закликають увесь світ на поміч загроженій культурній країні. Вони закликають до спротиву дорогою масових протестів проти варварської системи, що загрожує винищити цілу націю.

„Чи не знайдеться хочби й малий голос протесту? Але ні! Культурне громадянство Европи й Америки мусить прокинутися зі своєї апатії, хочби тільки з конечности збереження торговельних взаємин.

„Вже час боронити українську републику перед московським урядом. Бо якщо цивілізований світ цього сьогодні не зробить, влада демона обернеться згодом проти нього.

„Хіба нема способу помогти тим, що вмирають з любови до батьківщини?

„Боже, зволи їм помогти!

„Закликаємо всіх людей, молимо в імя Господнє!"

Так пише „Часопис приятелів людства" на чільному місці першої сторінки від себе. Поруч тієї статті помістив він в інших рямках ще й таку вістку:

„З українського пекла.

Заклик до японського народу.

У південній частині Польщі є край Галичина. Католицька церква тієї країни звертається до всіх народів світу у справі катастрофи голоду в українській републиці.

Апель до всіх народів світу!

Далі слідує текст відомої відозви наших владик у справі голоду на Україні і мапка України, про яку ми згадували.

Коли зважити, що Японія лежить тисячі миль від України, що має свої клопоти й інтереси — то безперечно приємно нам читати оцей голос одного з чільних японських пресових орґанів.

Н. К.

ГАЙДАМАКА КОСМАТИЙ.

(Історичне оповідання).

7)

Які чотири верстви від міста Ескі-Крима, в лісистій околиці з руїнами вірменського монастиря св. Хреста, ночувало якесь військо. Всі спали твердо. Не спали тільки два: Луць Лабан Косматий і його чура, котрого Косматий звав Куций.

— Я тоб кажу, що то наш останній похід на татарву. Москаль возьме Крим в свої кіґті і не дасть нам гуляти. Куди я обернуся, як мене не приймуть до Січи?

— Повикопуєте ваші скарби і буде вам скрізь добре, — сказав Куций.

— Чи не кінь біжить? — спитав Косматий, витягаючи шию. Треба розбудити Хаджі-Оглу.

Лабан так грімко гукнув „вставай!", що вся ватага проснулася. Ледви попротирали очи, роздався свист вартових.

Хаджі-Оглу, величезний Татарин з чорною бородою, з палкими розумними очима, підійшов до Лабана, і спитав:

— Ти вчув скорше, як наші вартові?

— На те я маю гайдамацьке вухо! У нас око і вухо знає свою службу... Порядок лишається такий, як то ми вечером врадили? Я з моїми двацятьма гайдамаками маю обсадити лісок при дорозі?

— Так! — відповів Хаджі-Оглу.

— З ясиру всі християнки наші, решта, які будуть, Татарки, Гречинки, Жидівки, Ляшки й інші, то ваше?

— Так.

Причвалав Татарин з передової сторожі і сказав, що іде ханський обоз під охороною двох сотень їздців і за годину буде тут.

— Лиш двіста їздців! — сказав Хаджі-Оглу до Мурдоулата. — Можна було половину нашої сили вислати на Аділь-шаха.

— За се, що тут буде на одній мажі (возі), можна купити самого Потрадопула з усіми його доньками, тітками і сестрами з сестрінками. Гарем Аділь-шаха не втече нам. Він мабуть піде під Перекоп до війська, Балаклава буде без оборони.

— На коні, і кождий на своє місце! — крикнув Хаджі-Оглу.

Роздалися свисти. На дорогу висипалися з ліса більше як чотириста Татар, Ногаїв, Калмуків, Черкесів і Гайдамаків. Прикази ішли скоро, скоро і точно виконувалися. Гайдамацька ватага в лісі при самій дорозі зійшла з коней і притихла. Хоч на невеликім просторі розставилося більше як чотириста людей і стількиж коней, було так тихо, як на пустини.

Ще була ніч. Лиш повнолиций місяць світив, кидаючи на дорогу тіни дерев. Срібло місяця ставало щораз ясніше. Накінець стало так ясно, що можна би читати книжку.

Здалека доходив скрип немазаних осей возів. Долиною промчався малий відділ їздців. За ним тягнувся довгий ланцюх маж з полотняними дахами, дво-колесні арби і кібітки. Всі запряжені волами, поволи спускалися згори вдолину. При кождім возі були узброєні їздці.

Одна мажа була більша як всі інші і покрита світлою шовковою плахтою. Тягли її дві пари волів, окружали її до двацять їздців. При вході під дах сиділа товста Манфур-Кадинь, головна надзирачка гарему. Призиралася ріжним тіням, розкиненим по долині, і дрожала цілим тілом. За нею під дахом була старша жінка Селіма, Фатьма і їх кухарка.

Коли вже всі вози зїхали з гори на долину, з усіх сторін походу роздалися свисти, крики і вистріли. З ними змішалися крики жінок під полотняними дахами возів, зойки вмираючих і ранених. Воли вже не йшли, а бігли, підгонювані якимись чужими людьми. Вози підскакували так, що жінками підкидало, і вони ледви всиділи, держачися одна одної. Се свідчило, що їдуть не дорогою.

Нарешті похід зупинився. Кругом возів стояли якісь люди з горіючими скипами в руках. Вони стягали з возів покривала і зганяли всіх, що сиділи на возах.

До воза під опікою Манфур-Кадинь приступив Мурдоулат, вхопив за руку Фатьму і стягав її з воза, кажучи:

— Мені досить одна Фатьма.

— Чатир-бей! — крикнула Фатьма. — Я знов у руках сего звіра. Продасть мене якому старенькому спорохнілому мурзі.

Фатьма хотіла боронитися. Мурдоулат закинув на неї плахту і окутав її так, що вона не могла руками рушити. Вхопив її і заніс в ліс, де вже раньше поставив був пусту арбу. Поклав дівчину на арбі і лишивши коло неї двох вартових, вернувся на поляну.

Полонені стояли збиті в одну купу. Перед купою стояв Луць Лабан і питав коротко, та ясно:

— Гей, панни, чи пані! Се вже не моє діло питати, котра з вас панна, котра вже пані. Лише котра з вас християнка, озовися!

— Що я чую, Господи Боже мій! — відозвалася одна. — Де ви, пане Татарине, так по нашому навчилися?

— А ти, любко, ти наша?

— Ні, не ваша, пане Татарине, а з Інгульської паланки!

— Який я там у чорта Татарин! Я знад Дніпра, так як і ви.

— А з якої паланки?

— З безіменної.

— Я про таку не чула.

— І не треба. Ходіть сюди!

— Та чого я там піду?

— Дурна! Підеш, любко, бо моя! А не підеш, то я сам тебе возьму.... Більше наших нема тут?

— Чому не було би? Ось там на кінці є два недоростки. Дві сестри. Їх забрали з нами і в гаремі годували.

— Піди, возьми їх і приведи сюди. А більше нема?

— Є ще одна старенька вдова козачка.

— І сю приведи.

— Ще є одна Ляшка. Привести її?

— Ні. Мені вільно взяти собі лише всі християнки.

Дуже скоро всі дівчата і жінки опинилися в руках опришків. Для кого не стало того товару, той мав право домагатися більшої пайки з іншої добичі.

(Дальше буде).

О. Кисілевська.

В ГОСТИНІ В НАШИХ ПІДКАРПАТСЬКИХ СЕСТЕР І БРАТІВ.

Великі, незабутні дні пережило Підкарпаття 27. й 28. травня. Цеж 28-го V. — відбувся перший жіночий конгрес, офіційно названий: „1-ший Конгрес Народовецького Жіноцтва". Попередив його конгрес українського вчительства, теж повний великого патріотичного настрою.

Мала я щастя побувати в цих днях на рідному, прекрасному Підкарпаттю й хочу з шановними читачками поділитися незабутніми враженнями, які я там пережила.

На Підкарпатті після війни була я оце третій раз. Передостання моя гостина відбулася пять літ тому, в часі посвячення Народнього Дому в Ужгороді. Ті помічення, що їх я мала з давніх часів, зовсім не заповідали того, що я побачила на оцих обох конгресах і що перейшло всякі сподівання, мабуть, не тільки мої, але й багато місцевого підкарпатського громадянства.

Оба ці конгреси — то були величаві маніфестації пробудженого до нового життя народу, українського народу!

Враження з жіночого конгресу подамо в черговому побільшеному „конгресовому" числі „Ж. Долі", що вийде перед самим нашим Конгресом, який відбудеться в Станиславові. Тим хотілиб ми наче злучити в одно працю нашу й підкарпатських сестер. У цьомуж числі подамо враження з учительського конгресу.

Прегарна, величава саля ужгородського Народнього Дому заповнена вщерть учительством і гостями. Число учасників з учительства нараховано на 1.200. Коли зважимо, що всього нашого вчительства на Підкарпатті є около 1.800 (з чого ще до пятсот не видобулися із мертвецької кацапщини), то зрозуміємо, що майже все українське учительство явилося на своєму конгресі. Майже половина учасників — це учительки, й до них у більшій мірі були звернені мої слова, коли дозволено мені було привитати цей величавий зїзд.

Роля учительства всюди велика, а на Підкарпатті, що сотні літ стогнало під важким мадярським гнетом, сто разів важніша, як усюди інде. Тож радіємо, що українське підкарпатське учительство, як було видно з кожного його слова, з кожного виступу, здає собі справу і з тої ролі, яку історія призначила йому відіграти в відродженні підкарпатського народу.

Велику лекцію патріотизму дав йому в своїй довшій промові чеський посол Войта Бенеш, брат міністра закордонних справ, д-р Е. Бенеша. Він закликав наше вчительство, щоб воно, як чеське перед 100 літами, перевиховало свій нарід.

— Ви мусите боротися за свої права, — говорив п. Бенеш, — жадати їх, а не лише стогнати й нарікати. Нарід Підкарпаття спокійний, в ньому укриті великі духові скарби; ви, вчительство, — то сіль цієї землі; але Підкарпатська Русь — то ваша країна, треба здобути їй належні права. Свобода, воля, самостійність не паде з неба, кожний нарід має її тоді, коли своїми жертвами здобуде. Ви маєте подбати про те, щоб у ваших школах була чиста українська мова, щоб на шкільних будинках не було написано „гр.-кат. народна школа", а „українська школа". А насамперед мусите самі себе переробити. Ви всюди мусите уживати української мови: і вдома, і в розмовах з чужими, і в крамницях, і в урядах. Шануйте самі себе, то й інші будуть вас шанувати", і т. д.

Накликав чеський посол до боротьби з алькоголізмом, байдужістю, темнотою. Підносив велику ролю жінки-матері.

— Дайте своїм дітям „мамінку", щоб з молоком грудей своїх впоювала любов до українства, любов до свободи, а нарід буде вільний, свобідний!...

Слова посла Бенеша викликали зрозумілий ентузіязм, а в мене ще й великий подив. Невжеж так говорить чеський посол до учительства з меншости своєї держави?

Додамо, що на Підкарпатті в усіх народних школах є тільки рідна мова викладова. Чеської зачинають вчити щойно від 5-тої кляси. На школах всюди написи кирилицею. У школах вчать тільки свої українські учителі, яким вільно брати участь в освітній, організаційній й економічній роботі серед населення.

Читальні звичайно мають свою домівку в школі; в бібліотеках, удержуваних на державні кошти, вільно мати всі українські книжки, які управа випише.

Тож поле праці перед учительством величезне. Треба його тільки використати й побороти місцеві, часто неприятливі умовини. До тої роботи й закликав чеський посол Бенеш.

На обох конгресах внесено протести проти мадярських затій прилучити Підкарпаття назад до Угорщини. Піднесено було теж гаряче привитання президентови Масарикови з нагоди поновного вибору його президентом.

Бажаємо вчительству Підкарпаття, щоб пережиті на конгресі враження й постанови якнайскорше стали із слів — ділами!...

Мушу ще зазначити, що в часі цих конгресів відбувся концерт хору Українського Учительства. Чудовий хор, зложений із 80 співаків, прекрасно виконав українські й білоруські народні пісні. Дійсно стомилевими кроками наздоганяє Підкарпаття своїх братів — Українців.

(„Жіноча Доля").

СВІТ І ЛЮДСЬКЕ ЖИТТЯ.

Місяць, зорі, шлях молочний,
Зелень землі й барвний цвіт,
Світло сонця, спів пташини:
Який гарний Божий світ!

Який гарний, чудес повний,
А на нім людське життя,
Що кінчиться при могилі
Й тоне в морю забуття.

Анастасія Рибакова.

МЕМОРІЯЛ У СПРАВІ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

НА ДНЯХ ПОЯВИТЬСЯ ДРУКОМ БРОШУРА, В ЯКІЙ БУДЕ ПОМІЩЕНИЙ МЕМОРІЯЛ "ОБЄДНАННЯ", ВИСЛАНИЙ ДО ВАШИНГТОНУ В СПРАВІ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ ПІД СОВІТАМИ ВРАЗ З РЕЗОЛЮЦІЄЮ, ВНЕСЕНОЮ В АМЕРИКАНСЬКІМ КОНГРЕСІ В СПРАВІ ТОГО ГОЛОДУ.

ОСОБИ ЧИ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКІ БАЖАЛИБ ВИКОРИСТАТИ ОТСЕЙ МЕМОРІЯЛ ДЛЯ ОСВІДОМЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В СПРАВІ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД СОВІТАМИ, ЗВОЛЯТЬ ЗГОЛОСИТИСЯ НЕГАЙНО З ЗАМОВЛЕННЯМ ТОЇ БРОШУРИ, БО НАКЛАД ЇЇ ДУЖЕ ОБМЕЖЕНИЙ. ЦІНА ЗА ПРИМІРНИК ВИНОСИТЬ 25 ЦЕНТІВ. ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСУ:

SVOBODA

83 GRAND STREET JERSEY CITY, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

В память Дмитра Вітовського.

15-літні роковини трагічної смерти Дмитра Вітовського пошанувала 3- сотня „Чорноморських Січей" ім. Дмитра Вітовського в Нюарку святочним концертом, який відбувся дня 9. червня.

Управа сотні докладала старань, щоб концерт випав якнайкраще, як також докладали старань усі співвиконавці святочної програми.

Новий, великий образ Д. Вітовського виднів на сцені серед зелені й прапорів (побіч січовики в одностроях) підчас цілого вечора, нагадуючи присутнім живого борця Дмитра в недавнім минулім. Гарні точки програми творили гармонійну цілість, а виконавці вивязувались із своїх завдань добре, за що рясно оплескувано їх.

Свято відкрито піснею „Живи, Україно" — М. Гайворонського, яку відспівав хор кат. громади Тов. „Боян" під управою Т. Каськова, після чого сотник 3. сотні „Ч. С.", І. Лобур, мав вступне слово про ціль і значіння концерту.

Дальше мали ми нагоду почути низку патріотичних пісень, проспіваних згаданим хором, які вийшли добре під умілою диригентурою п. Т. Каськова.

Опісля грала смичкова оркестра під проводом учителя п. П. Филяка. У виконанні оркестри, що віддограла головно січові й стрілецькі пісні, видно пильну працю П. Филяка, й тому його точки пройшли з гарним успіхом. Крім того скрипкові соля самого п. Филяка (головно „Чуєш, брате мій") були найкращими точками цього вечора.

Ядром цілого святочного концерту був докладний реферат п. В. Кедровського, учасника наших визвольних змагань. Знаючи Д. Вітовського особисто, міг бесідник точно й яскраво представити постать великого галицького героя, Д. Вітовського, який 1. листопада 1918 року виконав переворот, а обнявши власть над нашими західніми землями, приказав вивісити золото-блакитний стяг над Льва-городом на знак перемоги й волі.

Також п. Кедровський сказав кілька слів до зібраних про нашу болючу дійсність тут в Америці, де ми ще не стоїмо нарівні з іншими народами та не виконуємо тих обовязків, які на нас тяжать. Бо коли по 15 літах приходиться віддати честь і пошану тому, що своє життя віддав для нації — то ледви чи сотка почувається до цього обовязку. А деж інші крикливі „щирі" Українці?

В програму ще входила деклямація „Поклін Борцям". Деклямував підписаний. Святочний концерт закінчено національним гимном.

Під кінець кілька заміток.

Цілість концерту вийшла вдоволяюче, й усі присутні не тільки що сповнили свій обовязок супроти героя галицької землі Д. Вітовського, але теж набрали духової поживи і скріплення своїх національних почувань, чого нам, „вічним рабам", під цей мент найбільше треба.

Та, на жаль (у нас все так), не всі відчувають серцем, що нам дороге й потрібне, й тому не всі прийшли на цей концерт, а в Нюарку можна числити їх на тисячі.

Як же це собі вияснити? Невжеж Д. Вітовський не є всім однаково дорогим? І за що й за кого він положив своє молоде буйне життя? Чи може за яких там Готентотів і Бушменів з Африки, чи може таки за нас?! Так, за нас, за те, щоб ми вічно не гнили в ярмі й не скиталися по чужині, а жили вільні на своїй землі.

Здається, що шкода говорити про це, бо нашим „готентотам", як і вмерлому, й кадило не поможе.

Та нам, які дивимося на світ крізь призму нового життя і нових кличів — не по дорозі з ними.

Вони згинуть самі на дорозі жорстокого життя, розчавлені чужим чоботом, а ми, жагучі волі й творці нового життя підемо через груди й пропасти на вершини. А коли відемо побідно полками в золотоверхий Київ під лопотінням рідних стягів, тоді поставимо на горі Володимира крицевий монумент на вічну славу Борцям за Волю України й згадаємо у Вільній Україні імена всіх, які, хоч умерли—живуть, а між ними буде ім'я: Дмитро Вітовський, полковник УСС.

Степан Фік.

Мусій Степанчук.

СИН ПОКУТТЯ.

(Присвята письменникови Василеви Стефаникови)

Там, де місяць білі лиця
В филях Прута нічю миє,
Де шовковая травиця
Луг, зарінки пишні криє;

Де Черемош бистрий води
З гір в долину посилає
І на знак святої згоди
З Прутом дружно обіймає —

Там Покуття села милі
В тіни гір Карпат дрімають
І хатки малі, похилі,
До полудня споглядають.

Звідтам тоном коломийки
Пливуть пісні по Вкраїні,
Тужним голосом сопілки
Журба плаче по долині.

Там Підгіря рідні люди,
України діти вірні,
Що відважно зносять труди
І народні муки спільні.

Ти думав би, друже милий,
Що ті села на Покутті
І ті люди невеселі
Богом і людьми забуті?!

Ти питав би: Хто зуміє
Відчитати всі їх мрії?
Хто заглянути уміє
У їх душі наболілі?

Той лиш може розповісти,
Що в нім серце живе беться,
Що, хоч кривдою прибитий,
То біді не піддається.

Тільки той, кого покутська
Рідна мати породила,
Кому спільна доля людська,
Що сльозами його мила.

Той, що серцем відчуває
Скорбну душу брата свого,
Хто землиці не цураєся
І загона дорогого.

Кому у праці невтомній
Горб тяжкий на плечах виріс,
Хто на горб рідний, на ниву
Видний **„Хрест камінний"** виніс.

Тільки той оцю країну
В барви ясні днесь вбирає:
Теперішність і давнину
В букет дійсности сплітає.

З Коломиї, Городенки,
Снятина, Гвіздця й Надвірни
Він збирає цвіт дрібненький
В букет на вінець Вкраїни.

Він збирає з піль Покуття
Наш васильок і румянок;
Він письменник незабутній,
Батько наш: **Василь Стефаник.**

Збирай, Батьку, тії цвіти!
Хоч вони слізми зрошені,
Хоч і потом й кровю злиті,
То завзяттям прикрашені.

Твій вінок цей, хоч з тернини,
Розівеся в самоцвіти,
Бо зійшло вже сонце днини,
Тебе знають внуки й діти.

Там, де сонце ясні лучі
В филях Прута днесь купає,
Тобі славу днесь грімучу
Рід український співає.

ДОВГОВІЧНІСТЬ.

У Болгарії жиє 158 людей, які вже переступили сотий рік життя. З них є 85 мужчин і 73 жінки. По званні є 69 пастухів і пастушок, 48 земельних робітників і робітниць, 18 наймитів і наймичок та 15 господинь. Вісім жінок мали по 9 дітей ще в пізному віці: в 41 той вік виносив 65 літ, у 21 понад 70 літ, у 9 понад 75 літ а в двох навіть 80 літ. Стверджено, що **33 з тих старих людей пили лише чай, а ніякого алькоголю, 125 пили алькоголь лише дуже незначно, 48 курили. Всі жили простим життям, мяса їли мало, а зате в більшости їли зеленину, сир і хліб. Також їх батьки померли в пізному віці.**

НАГОРОДА ЗА ЧИТАННЯ КНИЖОК.

Австрійське міністерство освіти розписало нагороду для тих селян, які читають книжки. Нагороду дістане той селянин, який за рік прочитає найбільше книжок із прилюдних випозичалень.

І. К.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

Найдавніші книги на Україні були писані на пергамені. Спершу вживали пергамену з ослячої шкіри, який привозили з Греції та з Азії; потім і в нас навчилися виправляти телячу шкіру та робити з неї доволі гарний білий пергамен. Папір приходив на Україну в давніх часах зі сходу, але поширився щойно в XIV—XV в., коли в західній Европі повстало більше папірень. Чорнило було місцеве; для виробу його служило старе залізяя, дубова або вільхова кора, вишневий клей, квасний борщ, квасний мід та ін.

Початкові букви писано „киноваром" (цинобром) ясно червоної барви. Писали гусячим пером.

Найдавніші українські рукописи були писані т. зв. уставом. Це письмо визначалося великою простотою почерку: переважали в ньому прості лінії, більш-менш правильні кути, часті кола. Пізніше устав перейшов у півустав, ломаний почерк, неправильний із буквами над рядками т. зв. титлами. В уставі та півуставі кожна буква стояла окремо; опісля вони лучаться одна з одною, сплітаються й так повстає скоропис.

Давні книги були прикрашені ріжнородними оздобами, орнаментами. Початкові букви (ініціяли) писано більші та прикрашувано плетінкою у вигляді гилячок і листків. Також на початку або на кінці розділів книги давано заставки з плетінок, серед яких виходили постаті фантастичних птиць, звірів, часом і людей. Ініціяли й заставки були рисовані киноваром або ріжнородними яскравими фарбами, навіть і золотом. Рідше бували образки в тексті, мініятури.

Писанням книг займалися фахові писці. Це були здебільша духовні, черці й світські та церковний причет — дяки, паламарі, тощо. Так у Печерському монастирі в перших часах славився Іларіон, „що знав зручно книги писати й днями й ночами писав їх у келії блаженного Теодосія". Князь Ярослав Мудрий, щоби зміцнити християнство й освіту, почав на широку міру перекладання й переписування книг: „зібрав багато писців й перекладав із грецького на славянське письмо й списали книги многі". Зчасом число таких фахових переписувачів стало дуже велике, особливо в більших культурних осередках, і писці ділилися між собою роботою: одні переписували книги, інші малювали ініціяли і заставки. Честилюбні писці старалися дати книжку в якнайкращому вигляді: „всю увагу покладали на тонкість паперу й красу писання".

Праця переписувача була важка й томляча. У старовинних рукописах стрічаємо нераз записки, в яких писці дотепно висловлюються про свій труд: „Рад заяць, як утече з сильця, — так і писець, коли скінчив останній рядок". „Як радується жених невістою, так радується писець, коли побачить останній лист". Деколи є й побожні зітхання: „О святі безмездники Козмо й Дамяне, поспішіть, щоб я скоро скінчив!" „О Господи, поможи, о Господи, поспіши — дрімота непоборна, в цьому рядку я помилився..."

Переписування книги було нелегке, тому й книга цінилася дорого. Князь Володимир Васильковič за один молитовник заплатив 8 гривень, а водночас купив ціле село за 50 гривень. Тому й шанували книги. Оправляли їх старанно, в дошки, покриті шкірою, або й у срібну оправу. Власник записував на ній своє імя і проклін на того, хто важився би книгу взяти: „А хтоб її узяв, хай буде проклятий, анатема". Були люди, що збирали книжки залюбки й у великому числі. Князь Ярослав заснував першу на Україні бібліотеку при св. Софії у Києві: „Велів багато книг переписати й склав їх у церкві св. Софії".

Читання книг уважалося за обовязок освіченої людини. „Велика користь із книжної науки" — читаємо в літописах. — „Книги наставляють нас на шлях покаяння. Мудрість знаходимо й здержливість із слів книжних. Бо це є ріки, що наводнюють світ, це джерела мудрости".

Книги читали залюбки „і в ночі й у день".

Найбільше почитним було Святе Письмо. Євангельські події читали як побожну повість. Крімі святих книг читали теж апокрифічні книги, цебто такі, що їх церква заборонювала. Особливу почитність мали життя святих, чужі, принесені зі сходу й з Візантії, та свої, що оповіщали про подвиги українських святих і угодників. Вінцем духовного письменства був Печерський Патерик, незвичайно популярний, завдяки своїй живій, привабній формі опису життя печерських святих.

Світське письменство було не таке широке, але ріжнородне. Найзвичайнішою появою в ньому були фантастичні повісті, що прийшли до нас з Візантії, а повстали колись, давніше, на Сході, в Індії, Арабії. Наприклад, повість про Варлаама та Иоасафа, основана на житті Буди; повість про індійське царство, в якому панує могутній пресвітер Іван; Александрія, оповідання про славні, казкові походи Олександра Македонського; Троянська війна; Стефаніт та Іхнілат, звірячий епос з моралізуючою тенденцією; Премудрий Акир, із оповідань Тисячі й одної ночі та інші подібні.

Оповідання й поучення були злучені в ріжні збірники під такими наголовками, як „Пчела", „Ізмарагд", „Златая ціпь" (золотий ланцюх) та інші.

(ар)

До дозорця вязниці прибіг задиханий чоловік:
— Прошу замкнути мене до арешту.
Що сталося?
— Я вдарив свою жінку!
— І певно вбили на місці?
— Та ні, але вона за мною летить з коцюбою і я не маю де сховатися.

Родинне життя.

— Скажіть мені, пане, чи той письменник із другого поверха вже погодився з жінкою?
— Напевно не знаю, та здається, що так, бо бачу, що вона знову читає, що він напише, а він їсть, що вона зварить.

ДРУКАРСЬКІ ПОХИБКИ.

Ніщо не обурює читачів так, як друкарські похибки. А всеж таки ніщо не є природніше, як якийсь „друкарський чортик" „перепачкується" до ґазети. Хто не був іще в друкарні по замкненню числа денної ґазети, той, цілком зрозуміло, не може мати поняття про те безголовя, що там діється. Редактор несе ще одну дуже важну телеґраму, котру треба конче помістити. А тут число повне. Що робити? Треба щось викинути. Але що? Ця стаття дуже важна, та ще більше. Врешті знайшлась одна, що її можна відложити на другу днину. Але тут знов трудна справа. Нова телеґрама довша або коротша як стаття, котру треба викинути. Серед таких і тим подібних обставин не дуже тяжко зробити якусь похибку.

Вірте й простіть! — треба, щоби ми сказали. Але тому, що читач має претенсії, наведемо тут кілька „перел", зібраних з книжок. Ці книжки друковані умірковано й були кореґовані кілька разів. А всеж таки знайшлися в них такі похибки, яких навіть не можна звинити поспіхом. Побачите, що не всі автори є такими, як лорд Байрон, котрий написав свому видавцеви: „Кореґуйте совісно, як не хочете, щоби я собі перерізав горло".

Не потребуємо далеко шукати. Понзон де Терай, батько кримінальної літератури, є автором цілої низки таких похибок, як отсі: „...одною рукою стиснув його за горло, а другою плюнув йому в лице". „...він викрикнув по португальськи: ах, ах!" і т. д.

Венера з Мільо не мала взагалі щастя з деякими авторами. І так один французький письменник пише: „...схилився і подивився її білу, як у Венери з Мільо, руку". Як звісно, Венера з Мільо не має рук. — („Час").

ЗВІРЯТА ЧАСТО ГИНУТЬ ІЗ ЖАХУ ТА РАДОСТИ.

Один подорожник, що подорожував по північній Африці, каже, що був свідком такої події. У Фезі якісь люди кинули осла перед льва. Як лише осел побачив льва, згинув. Як лев скопив осла, він уже не ворушився. Інший оповідає таку цікаву пригоду: Якийсь англійський старшина мусів несподівано відїхати на службу до Індії. Зі собою не взяв свого вірного пса. Пес остався в Англії та за той час, як не був із своїм паном, сумував і змиршавів. Одного дня вернувся його пан. Пес лежав саме перед хатою. Зараз пізнав свого пана, з радости зірвався, став лизати лице свому панови, а потім відразу згинув.

—:—

ВИХОВАННЯ НА ОСНОВІ КОРАНУ

Найвищий суд у Каїро (Єгипет) займався процесом, який в усіх інстанціях виграв 18-літній гімназист проти рідного батька.

Позовник, ученик могамеданської гімназії в Каїро, син визначного кабінетного службовця, заскаржив батька за вексель, щоби міг студіювати право в каїрському університеті.

Син два роки перед матурою покинув рідну хату з причини „нестерпних відносин" і мешкав в одного із своїх професорів.

Тоді то батько зобовязався був аж до матури платити за сина по шість фунтів.

Як син здав матуру, батько сказав, що його обовязок у справі виховання скінчився, бо син може заробляти на хліб купецтвом. Згідно з кораном (який у Єгипті має велике значіння в справах взаємин між батьками та дітьми) батьки обовязані помагати дітям лише в науці релігії та моралі.

Найвищий суд засудив батька, що має в суді складати для сина аж до покінчення його студій місячно по вісім фунтів.

Суд станув на становищі, що вища шкільна освіта ще не закінчує правильної освіти. Матуру треба здобути задля того, щоби мати доступ до високої школи. Коли батьки матеріяльно настільки засібні, то вони обовязані помагати фінансово своїй дитині осягнути те, до чого пробудили в ній охоту.

Також із огляду на рідний край обовязаний батько оплачувати студії, бо „сила нації залежна також від якости виховання, яке він дає своїй дитині".

Н. Мардіросіян.

ОПОВІДАННЯ ПРО ДЕРВІШІВ

—o—

ВІЗИТІВКА.

Прийшов до бекташського дірвіша приятель, одначе не застав його дома. Побачив, що на столі є верства пороху, написав там пальцем „осел" і відійшов.

За кілька днів стрінув дервіша на вулиці тай каже:

— Недавно я пішов був відвідати тебе, одначе на нещастя не застав тебе дома.

— А, я знаю. Ти лишив був на столі візитівку. — відповів дервіш.

—o—

СТАРЕ ВОЛОССЯ.

— Що то є, що ваше волосся на голові сивісіньке, а вуси ще чорні? — питається хтось дервіша.

— Мої вуси двацять літ молодші, ніж волосся на голові, — відповів дервіш.

—o—

ЛИХІ ЖІНКИ.

Дервіш мав чотири жінки, що були між собою, як пес із котом. Раз їм здавалося, що причиною всіх сварок є саме дервіш, тому постановили його добре вибити та викинути на вулицю. Вечером, як дервіш вертався до дому, жінки кинулися на нього, били його та перевернули на землю, взяли за руки та ноги й несли сходами.

Дервіш, що з побоїв геть упав на силах, не міг удержати навіть голови та вдаряв нею до сходів.

— Колиб я видістався з ваших рук, знав би, що маю зробити! — погрожував дервіш у свому болю.

Жінки, що тягли дервіша надвір, поклали його та цікаво спиталися:

— Що ти зробив би нам?

— Що зробив би? Я зараз знайшов би собі ще одну жінку

— Ах, що то значить? — питалися жінки здивовано.

—Я вам покажу, що то значить — відповідає дервіш. — Колиб ви знову тягли мене по сходах за руки та ноги, то вона бодай придержувала би мене за голову, щоби я не товк нею до сходів.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В КАНАДІ І В АМЕРИЦІ.

Всі народи світа стараються дійти до такої форми життя, в якій моглиб розвинутися найкраще культурно і економічно для осягнення всебічного поступу.

Наш нарід також бореться серед крови й поту за свої права.

Змагання з відвічними ворогами на землях Наддніпрянщини й Наддністрянщини голосні сьогодня на ввесь світ. І велика часть нашої еміґрації в Канаді й Америці зрозуміла вагу піддержки тих змагань.

Так крім згаданих областей України є ще й інші, справді менші части нашої землі, однакож заселені такимиж братами, що не менш відчувають чужий гніт. І ми повинні хотяй від часу до часу згадувати їх та скріпити тим їхню віру у „Великий День" нашого народу.

Маємо на думці буковинських Українців, що звертаються горячими словами до всіх канадійських і американських Українців з просьбою піддержки в ціли здвигнення памятника О. Ю. Федьковичеви та заснування й удержування Рідної Школи на Буковині.

Хто як хто, а ми, Українці Канади й Америки, повинні з досвіду знати, які страшні наслідки є для молодого покоління, коли воно виростає без рідного слова.

Одинокий лік на цю загрозу є Рідна Школа. В розумінні того засновано у Вінніпеґу „Центральний Комітет Буковинських Українців" з цілю організації допомоги комітетови на Буковині.

На першому засіданню Центрального Комітету дня 8-го травня 1934 р. рішено одноголосно віднестися з проханням до всього нашого загалу за піддержкою.

ДОРОГІ БРАТИ!

В першу чергу Ви, дорогі Краяни Буковинської Землі. Доля нашої дітвори, нашого молодого покоління, а тимсамим і будучина нашого народу у Ріднім Краю у великій мірі у Ваших руках. Ми всі відповідаємо за неї.

Наближається 9-тий вересень 1934 р., день вшанування сто-літніх уродин О. Ю. Федьковича, одного з найкращих синів нашого народу. В тім дні ми повинні заговорити в Чернівцях, столиці нашої Буковини, до всіх народів світа про свої бажання.

В тім дни повинні ми своїми жертвами подати основи для створення сильної організації Рідної Школи.

Збирайтесь у місцеві допомогові гуртки й дайте негайно поміч. Ми віримо, що не сплямимо себе перед історією тавром недбалости.

Хочеться вірити, що зуміємо виявити себе справжніми дітьми рідної землі й народу.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ В КАНАДІ:

Свящ. П. Галицький, почесний голова; Ґеорґій Підлубний, голова; Ілія Давидюк, заступник голови; Василь Таський, рекордовий писар; Йосиф Лучик, заступник рек. писаря; Микола Козьмук, фінансовий писар; Йосиф Магер, заступник писаря; Стефан Пікуш, скарбник; Олекса Рудан, заступник скарбника.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Дмитро Палагнюк, пані М. Волошин, Ґеорґій Фіщук.

ДИРЕКЦІЯ:

Ґеорґій Маковій, Теодор Скинтей, Онуфрій Чорнописький, пані Олена Запаринюк, Йосиф Комарніцький, Іван Сорохан, Василь Стефанчишин, Іван Брендзій, Василь Данилюк.

У всяких справах просимо послугуватися адресою:

Central Committee of Bukovinian Ukrainians.
Box 3722,
Winnipeg, Man., Canada.

— Олюню, не верти пальчиком у носі!

— А чому?

— Бо раз був хлопчик, який вертів пальцем у носі та зломив собі палець.

— То що шкодило, мамусю, йому й так осталися ще чотири пальці, то міг вертіти.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (17)



Тарзан приглядався дівчині в той час, як червоний генерал читав її звідомлення. Для Тарзана не було тепер секретом, що вона була шпіонкою червоних. Гарної вроди вона була, але та врода не приваблювала Тарзана, а навпаки, викликала зненавидження до дівчини.

Червоний генерал скінчив читати. „Добре", сказав він. „Тепер покличте сюди поручника Петровича". Тарзан чекав з нетерплячкою, щоби перший раз побачити того, хто вбив його дружину, повбивав вірних слуг і зруйнував оселю. Пімстою горіло його серце й він ледви стримував себе.

Скоро появився молодий офіцир. Генерал, відповівши йому на салют, звернувся до дівчини: „Дозвольте мені представити вам поручника Петровича, що буде ваш"... Але свого речення він не скінчив. Тарзан не зміг себе більше стримувати й з розгону стрибнув крізь вікно до кімнати.

Тут Тарзан схопив першого штабового офіцира, що навинувся йому під руку, й розмахуючи ним на всі боки, він бив одного за одним офіцирів, що не могли навіть зрозуміти, що сталося. Потім Тарзан схопив у свої залізні обійми поручника Петровича й з ним зник за вікном.